

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Επενδύουμε στον άνθρωπο!

«Επιμόρφωση σε πρακτικές υποστήριξης των μαθητών και των μαθητριών στο πλαίσιο της Διαφοροποιημένης Διδασκαλίας (ΔΔ)»

στο πλαίσιο του ΕΠ «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού,

Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση» 2014-2020

Άξονας Προτεραιότητας 6 «ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΤΗΣ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΤΟΥ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ»,

Άξονας Προτεραιότητας 8 «ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΤΗΣ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΤΟΥ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗΣ- ΣΥΝΔΕΣΗ ΜΕ ΤΗΝ ΑΓΟΡΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ»

Άξονας Προτεραιότητας 9 «ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΤΗΣ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΤΟΥ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗΣ- ΣΥΝΔΕΣΗ ΜΕ ΤΗΝ ΑΓΟΡΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ»

ΟΠΣ (MIS) 5032906

Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Επιμορφωτικό Υλικό Β΄ Φάσης Καλές Πρακτικές- Δραστηριότητες και Σενάρια για μαθητές και μαθήτριες Ρομά (σύμφωνα με τα Παραδοτέα της κ. Δ. Τσέλα)

Υποέργο 2 «Παραγωγή και Τελική Διαμόρφωση Επιμορφωτικού-Υποστηρικτικού Υλικού», της Πράξης «Επιμόρφωση σε πρακτικές υποστήριξης των μαθητών και των μαθητριών στο πλαίσιο της Διαφοροποιημένης Διδασκαλίας (ΔΔ)» με κωδικό ΟΠΣ (ΜΙΣ) 5032906

Π2.2.1

Τελική διαμόρφωση επιμορφωτικού-υποστηρικτικού υλικού της ΔΔ

Επιμέλεια
Άννα Αφεντουλίδου
Σύμβουλος Β΄ του Ι.Ε.Π.
Μέλος της Ε.Ο.Ε. της Πράξης

Αναζήτηση και καταγραφή καλών πρακτικών από τον Ελληνικό και διεθνή χώρο σχετικών με τη διδασκαλία σε μαθητές/τριες Ρομά

Λέξεις κλειδιά: Καλές πρακτικές, Ρομά, Εκπαίδευση, μεικτή τάξη με Ρομά, διδασκαλία σε Ρομά

Εισαγωγή

Με τον όρο Καλές Πρακτικές περιγράφουμε «αυτό που δουλεύει» σε μια συγκεκριμένη κατάσταση ή περιβάλλον, δηλαδή μια δοκιμασμένη διαδικασία ή δράση που έχει αποδειχτεί στην πράξη ότι είναι περισσότερο αποτελεσματική από άλλες. Να εξασφαλίσουμε δηλαδή ότι οι μετέχοντες σε διαδικασίες ένταξης, οι ίδιοι οι Ρομά και οι υπηρεσίες και οι φορείς, θα συνεχίσουν να εφαρμόζουν καλές πρακτικές γιατί θα έχουν τα παραδείγματα, τις ικανότητες και την τεχνογνωσία να το κάνουν. Δελεαστική μέθοδο προσέγγισης των παιδιών σε μία πολυπολιτισμική-μεικτή τάξη και σε κάθε βαθμίδα της εκπαίδευσης, είναι η χρήση της τεχνολογίας και ιδιαίτερα η χρήση δραστηριοτήτων κατά την διδασκαλία της επιθυμητής θεματικής ενότητας. Οι δραστηριότητες και τα μέσα διδασκαλίας κινητοποιούν και συναρπάζουν τους μαθητές κάθε ηλικίας.

Για να είναι επιτυχημένη η διαφοροποίηση της διδασκαλίας ο εκπαιδευτικός πρέπει να λάβει υπόψη του τρία χαρακτηριστικά των μαθητών (Tomlinson & Strickland 2005)

- Ετοιμότητα(Readiness)
- Ενδιαφέροντα –προτιμήσεις (Interest)
- Μαθησιακό προφίλ (Learning Profile)

ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΔΙΑΦΟΡΟΠΟΙΗΜΕΝΗΣ

- Διδακτέα ύλη (Content)
- Διαδικασία (Process)
- Προϊόντα μάθησης (Products)
- Μαθησιακό περιβάλλον (Learning Environment)

ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΕΣ ΠΟΥ ΥΠΟΣΤΗΡΙΖΟΥΝ ΤΗΝ ΔΙΑΦΟΡΟΠΟΙΗΜΕΝΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ

Η Tomlinson(1999) προτείνει μια σειρά από διδακτικές στρατηγικές, από αυτές ενδεικτικά αναφέρονται:

1.Οι διαβαθμισμένες δραστηριότητες κάθε ομάδα μαθητών, ανάλογα με τα χαρακτηριστικά της, εργάζεται σε διαφορετικό επίπεδο πολυπλοκότητας & αφαίρεσης, ώστε να μεγιστοποιείται η πιθανότητα κάθε μαθητής να κατακτήσει τις βασικές έννοιες και δεξιότητες της ενότητας και να αντιμετωπίσει τη δέουσα πρόκληση.

2.Η ευέλικτη ομαδοποίηση. Οι μαθητές εργάζονται στην τάξη σε ευμετάβλητες ομάδες, οι οποίες είναι σχετικά ομοιογενείς ως προς κάποιο σημαντικό χαρακτηριστικό των μαθητών (ετοιμότητα, μαθησιακό προφίλ, ενδιαφέροντά κλπ.), προκειμένου να αξιοποιούν τα πλεονεκτήματά τους και να ικανοποιηθούν τα ενδιαφέροντά τους.

3.Η (συνεργατική) επίλυση προβλήματος. Οι μαθητές, σε ομάδες, καλούνται να βρουν λύση ή λύσεις σε μία προβληματική κατάσταση, υπό την προϋπόθεση ότι η μέθοδος επίλυσης του προβλήματος δεν είναι προφανής.

4. Ο αναστοχασμός. Στο τέλος της διδασκαλίας, αφορά τόσο τους μαθητές (συζήτηση στην ολομέλεια -εμπέδωση) όσο και τον εκπαιδευτικό (τι πήγε καλά και τι όχι σε αυτά που εφάρμοσε στην τάξη).

1. Project διαφοροποιημένης διδασκαλίας

Τίτλος: Project «Το ημερολόγιο μου»

Κατάλληλο για:

Ετοιμότητα
Ενδιαφέροντα
Μαθησιακή προτίμηση

Περιεχόμενο

Διαδικασία
Τελικό προϊόν

Τι είναι και για ποιους στόχους αξιοποιείται: Project για την προώθηση της ενσυναίσθησης και της πολυπολιτισμικής συνείδησης. Πρόκειται για ένα συνδυασμό δραστηριοτήτων που απευθύνεται σε παιδιά προσχολικής και πρώτης σχολικής ηλικίας και έχει ως σκοπό την ανάδειξη ζητημάτων που σχετίζονται με τη προκατάληψη και την ξενοφοβία, με αφορμή ένα γεγονός που είναι συνηθισμένο σε πολλά σχολεία της χώρας: τον ερχομό Ρομά μαθητών στην σχολική τάξη.

Πού στηρίζεται θεωρητικά: Το δικαίωμα της επιλογής δραστηριότητας ως προς το περιεχόμενο αλλά και ως προς τη χρονική σειρά που θα ακολουθήσει είναι άμεσα συνδεδεμένο με τις αρχές της διαφοροποιημένης μάθησης και ειδικότερα με όσα αναφέρει ο Hillier (2011), όπου οι εκπαιδευτικοί τροποποιούν το πρόγραμμα σπουδών, τις μεθόδους διδασκαλίας και τις μαθησιακές δραστηριότητες προκειμένου αυτά να καλύπτουν τις ανάγκες κάθε μαθητή/ριας έτσι ώστε να μεγιστοποιούνται οι δυνατότητες τους.

Πώς υλοποιείται: Χρησιμοποιώντας μια κούκλα κουκλοθέατρου, η νηπιαγωγός, παριστάνοντας ότι είναι μια μαθήτρια ενός σχολείου, διαβάζει το ημερολόγιό της, όπου αναφέρεται στον ερχομό της καινούριας συμμαθήτριας, πώς τη λένε, από πού ήρθε, πώς την αντιμετώπισε η ίδια κ.τ.λ. Έπειτα, θέτει ερωτήσεις σχετικά με το περιεχόμενο του ημερολογίου ενώ μπορούν να ακολουθήσουν και ορισμένες που επεκτείνουν τη σκέψη των παιδιών πέρα από το κείμενο, όπως: «Πώς πιστεύετε ότι θα ένιωσε η καινούρια μαθήτρια;». Στη συνέχεια ζητά από τα παιδιά να ζωγραφίσουν όπως φαντάζονται ότι θα ήταν το κορίτσι ή κάποιο άλλο παιδί που γνωρίζουν ή φαντάζονται και βρίσκεται στην ίδια θέση. Οι ζωγραφιές μπορούν να κοπούν και να γίνουν κούκλες με ένα καλαμάκι και μπορεί το κάθε παιδί να παρουσιάσει την κούκλα που έφτιαξε, συστήνοντάς την στα υπόλοιπα και

περιγράφοντας τα συναισθήματά της. Έπειτα ο/η νηπιαγωγός διαβάζει το ημερολόγιο της καινούριας μαθήτριας, που περιλαμβάνει τις σκέψεις, τα συναισθήματα και τους προβληματισμούς της. Ένα μικρό απόσπασμα θα μπορούσε να είναι: «Μοιάζω με τα άλλα παιδιά; Τους αρέσουν τα ρούχα μου; Μακάρι να με έλεγαν αλλιώς... Τα παιδιά δε θυμούνται το όνομά μου. Η κυρία λέει να εγκλιματιστώ και να παίζω με τα άλλα παιδιά. Μακάρι να είχα άλλο χρώμα! Αν μπορούσα θα το άλλαζα... Είμαι απλά διαφορετική.».

Έπειτα, τα παιδιά δουλεύοντας σε ομάδες παροτρύνονται να σκεφτούν και να γράψουν κάποιες λέξεις για να τις πουν στην καινούρια φίλη. Η κάθε ομάδα παίρνει από μια χάρτινη καρδιά και τα παιδιά συμπληρώνουν επάνω, τις λέξεις που σκέφτηκαν (όπου χρειάζεται βοηθά ο/η νηπιαγωγός). Η κάθε ομάδα παρουσιάζει σε όλη την τάξη τις λέξεις που σκέφτηκε και όλα τα παιδιά προσπαθούν να τις μάθουν. Στη συνέχεια, κατασκευάζουν ένα τούνελ με τα σώματά τους, απ' το οποίο περνούν ένα-ένα όλα τα παιδιά στα οποία ψιθυρίζουν τις λέξεις που έμαθαν.

Απαιτούμενο υλικό: Κούκλα κουκλοθέατρου

2. Δραστηριότητα διαφοροποιημένης διδασκαλίας

Τίτλος: Δραστηριότητα «Πορτρέτα και Ταυτότητα»

Κατάλληλο για:

Ετοιμότητα
Ενδιαφέροντα
Μαθησιακή προτίμηση

Περιεχόμενο
Διαδικασία
Τελικό προϊόν

Τι είναι και για ποιους στόχους αξιοποιείται: Κύριοι στόχοι είναι να γνωρίσουμε ο ένας τον άλλον και να αναπτύξουμε τις επικοινωνιακές ικανότητες των μαθητών κυρίως με το βλέμμα και να παρατηρήσουμε τα χαρακτηριστικά του άλλου και να εξοικειωθούμε μαζί του. Είναι κατάλληλο για όλες τις ηλικίες παιδιών του δημοτικού.

Πού στηρίζεται θεωρητικά: Οι εκπαιδευτικοί μπορούν να προσαρμόσουν το περιεχόμενο, τη διαδικασία, το προϊόν και το περιβάλλον σύμφωνα με την ετοιμότητα, τα ενδιαφέροντα και το μαθησιακό προφίλ των μαθητών μέσα από μια ποικιλία διδακτικών στρατηγικών. Ο εκπαιδευτικός πρέπει να αναγνωρίζει τις ιδιαίτερες ανάγκες των μαθητών και αναλαμβάνει την ευθύνη προκειμένου να διασφαλίσει ότι όλοι οι μαθητές θα έχουν τις κατάλληλες ευκαιρίες μάθησης (Tomlinson, 2000).

Πώς υλοποιείται:

Α' Φάση:

1. Χωρίζουμε την τάξη στα δύο και ζητάμε από τους μαθητές να καθίσουν σε δυο ομόκεντρους κύκλους έτσι ώστε κάθε μαθητής να έχει μπροστά του ένα μαθητή από τον εσωτερικό κύκλο.
2. Δίνουμε σε όλους τους μαθητές από μια λευκή κόλλα Α4 και τους ζητάμε να την κρατήσουν κάθετα, να γράψουν το όνομά τους πάνω δεξιά και στην συνέχεια να ανταλλάξουν την κόλλα με τον απέναντι τους.
3. Τους λέμε ότι όσο θα παίζει η μουσική θα πρέπει να ζωγραφίζουν το πορτρέτο του απέναντί τους. Όταν σταματήσει η μουσική σταματάνε να ζωγραφίζουν.
4. Σταματάμε την μουσική μετά από 3 λεπτά και ζητάμε να ανταλλάξουν το χαρτί έτσι ώστε ο καθένας να έχει το δικό του πορτρέτο.

5. Οι μαθητές που κάθονται στον εξωτερικό κύκλο πρέπει να μετακινηθούν μια θέση δεξιά, ώστε τώρα να έχουν μπροστά τους ένα νέο ζευγάρι
6. Ζητάμε να ανταλλάξουν πάλι την κόλλα τους και να συνεχίσουν το σχέδιο που ξεκίνησε ο προηγούμενος. Συνεχίζουμε το ίδιο μοτίβο όσες φορές χρειαστεί για να έχουμε ένα ολοκληρωμένο πορτρέτο για τον καθένα.
7. Κολλάμε όλα τα πορτρέτα στον τοίχο και δίνουμε την ευκαιρία στους μαθητές να τα παρατηρήσουν

Β' Φάση:

1. Δημιουργούμε ζευγάρια και εξηγούμε στους μαθητές ότι πρέπει ο καθένας να δημιουργήσει την ταυτότητα του άλλου. Η ταυτότητα αυτή θα είναι φτιαγμένη από χαρτόνι και θα παρουσιάζει τα στοιχεία του καθενός.
2. Δίνουμε μια λίστα με τα χαρακτηριστικά που πρέπει να περιλαμβάνει η ταυτότητα και αφήνουμε κάθε μαθητή να χρησιμοποιήσει την φαντασία του για την τελική μορφή της. (όνομα, επίθετο, φίλοι, χρώμα ματιών, μαλλιών, ύψος κ.α.)
3. Ζητάμε από κάθε ζευγάρι να παρουσιάσει την ταυτότητα που έφτιαξε για τον συμμαθητή του ή απλά τοποθετούμε τις ταυτότητες στον τοίχο μαζί με τα πορτρέτα

Ομαδοποίηση: Οι δραστηριότητες σχεδιάζονται για τις ανάγκες του/της μαθητή/τριας επομένως προορίζεται για ατομική εργασία. Ωστόσο, είναι ζητούμενο η εργασία αυτή να γίνεται σε μικρές ομάδες που παρουσιάζουν ομοιογένεια στις εκπαιδευτικές τους ανάγκες για αυτό υπάρχουν δραστηριότητες ατομικής εργασίας, δραστηριότητες σε μικρή ομάδα ή με συμμαθητή/συμμαθήτρια και δραστηριότητες μαζί με τον εκπαιδευτικό.

Απαιτούμενο υλικό: Κόλλες Α4, χρωματιστούς μαρκαδόρους, πολύχρωμα χαρτόνια, ψαλίδια, μουσική.

3. Δραστηριότητες διαφοροποιημένης διδασκαλίας

Τίτλος: Project «Τα Δικαιώματα του παιδιού»

Κατάλληλο για:	<u>Ετοιμότητα</u>	Περιεχόμενο
	<u>Ενδιαφέροντα</u>	Διαδικασία
	<u>Μαθησιακή προτίμηση</u>	Τελικό προϊόν

Τι είναι και για ποιους στόχους αξιοποιείται:

Αναγνωρίζει τις ιδιαίτερες ανάγκες των μαθητών και αναλαμβάνει την ευθύνη προκειμένου να διασφαλίσει ότι όλοι οι μαθητές θα έχουν τις κατάλληλες ευκαιρίες μάθησης (Tomlinson, 2000).

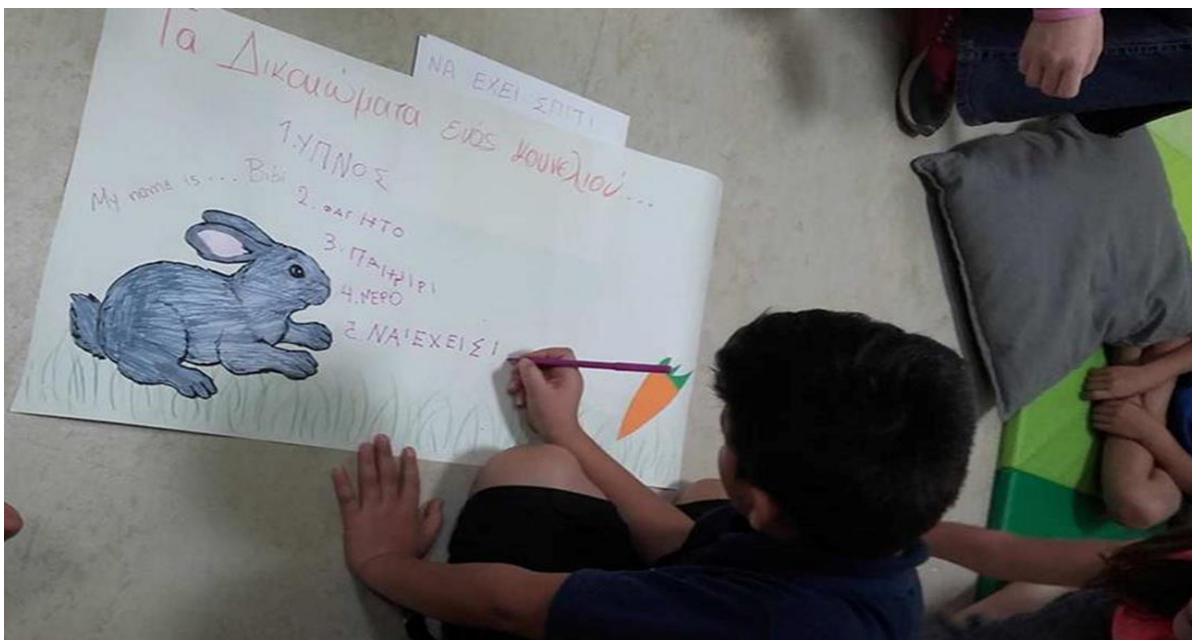
- Να έρθουν τα παιδιά σε επαφή με την έννοια των δικαιωμάτων του παιδιού
- Να κατανοήσουν πως ενστικτωδώς γνωρίζουμε τα δικαιώματα του παιδιού
- Να συνδέσουν τις ανθρώπινες ανάγκες με τα ανθρώπινα δικαιώματα

Πού στηρίζεται θεωρητικά: Με την επικύρωση της Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού, κάθε κράτος αποδέχεται την υποχρέωση εφαρμογής αυτών των δικαιωμάτων με κάθε δυνατό μέσο. Με τη σειρά του, αυτό σημαίνει υψηλή προτεραιότητα στη διαδικασία εφαρμογής, και περιλαμβάνει υποστήριξη για τα παιδιά και τους νέους ανθρώπους να ασκούν και να απολαμβάνουν τα δικαιώματά τους. Ως έναν πιθανό και επιπλέον στόχο του project, θα συμβουλευάμε να γίνει μια έκθεση αφισών πάνω σε διαφορετικά δικαιώματα του παιδιού. Κάθε αφίσα θα αποτελείται από διάφορα στοιχεία: μια περιγραφή περιεχομένων, ανάλυση, παραδείγματα και απεικονίσεις του εν λόγω δικαιώματος του παιδιού. Η προσέγγιση αυτή ενθαρρύνει μια αναλυτική, καθώς και μια δημιουργική προσέγγιση του θέματος.

Πώς υλοποιείται: Α' Φάση:

Περιγραφή 1ης Δραστηριότητας «τα δικαιώματα ενός κουνελιού»

- Σε μεγάλο χαρτί του μέτρου ζωγραφίζουμε χορτάρι και κολλάμε ένα κουνέλι, το οποίο εκτυπώνουμε και χρωματίζουμε.
- Έπειτα, ζητάμε από τα παιδιά να φανταστούν πως έπρεπε να φροντίσουν αυτό το κουνέλι!
- Ζητάμε από τα παιδιά να σκεφτούν όλα όσα χρειάζεται ένα κουνέλι για να είναι ευτυχισμένο, ασφαλές και υγιές.
- Στην συνέχεια αντιγράφουν όλα όσα ειπώθηκαν πάνω στο χαρτί με το κουνέλι

Περιγραφή 2ης Δραστηριότητας: «τα δικαιώματα του παιδιού»

- Σε μεγάλο χαρτόνι σχεδιάζουμε στην αριστερή πλευρά μία σελίδα τετραδίου και στην δεξιά την μορφή ενός παιδιού
- Το θέμα της εργασίας είναι αυτή τη φορά όλα όσα χρειάζεται ένα παιδί για να είναι αντίστοιχα με το κουνέλι χαρούμενο, υγιές και ασφαλές. Αφού κάναμε την σύνδεση, δείχνουμε στα παιδιά εικόνες που απεικόνιζαν διάφορα δικαιώματα.
- Αναλύουμε την κάθε εικόνα και κάθε παιδί κολλάει πάνω στο σώμα της μορφής που σχεδιάσαμε.
- Έπειτα γράφει στην σελίδα του τετραδίου το αντίστοιχο δικαίωμα.
- Αφού γεμίζουμε το σώμα με όλες τις εικόνες και γράφουμε στο τετράδιο τα δικαιώματα, τα παιδιά μπορούν να γεμίσουν το χαρτί χρωματίζοντας και σχεδιάζοντας τα χέρια, το σήμα ειρήνης κ.α.

Περιγραφή 3ης Δραστηριότητας: «Ένας κόσμος χωρίς παιχνίδια»

- Στην δραστηριότητα αυτή αποφασίσαμε να ασχοληθούμε πιο συγκεκριμένα με το δικαίωμα των παιδιών στο παιχνίδι. Έτσι, δημιουργήσαμε την παρακάτω ιστορία:
- Σε μία φανταστική χώρα τα παιδάκια είχαν πολλά παιχνίδια και παίζανε και ήταν ευτυχισμένα. Ξαφνικά όμως, εμφανίστηκε η μάγισσα Ρουφήχτρα με τη μαγική της σκούπα και ρούφηξε όλα τα παιχνίδια των παιδιών. Έτσι τα παιδάκια μείνανε χωρίς παιχνίδια.
- Μετά την ιστορία ρωτάμε τα παιδιά ποια παιχνίδια φαντάζονται ότι ήταν αυτά.
- Έπειτα θα ρωτήσουμε πως μπορεί να ένιωθαν τα παιδιά μετά την έλευση της μάγισσας. Πως νοιώθουν άραγε τα παιδιά που δεν έχουν καθόλου παιχνίδια; Μπορούμε να κάνουμε κάτι να τα βοηθήσουμε;
- Χωρίζουμε ένα φύλλο Α4 στη μέση και ζητάμε από τα παιδιά να ζωγραφίσουν στη μία πλευρά τη χώρα με τα πολλά παιχνίδια και στην δεύτερη πλευρά τη χώρα αμέσως μετά την έλευση της Ρουφήχτρας...

Ομαδοποίηση: Οι δραστηριότητες σχεδιάζονται για τις ανάγκες του/της μαθητή/ριας επομένως προορίζεται για ατομική εργασία. Ωστόσο, είναι ζητούμενο η εργασία αυτή να γίνεται σε μικρές ομάδες που παρουσιάζουν ομοιογένεια στις εκπαιδευτικές τους ανάγκες για αυτό υπάρχουν δραστηριότητες ατομικής εργασίας, δραστηριότητες σε μικρή ομάδα ή με συμμαθητή/συμμαθήτρια και δραστηριότητες μαζί με τον εκπαιδευτικό.

Απαιτούμενο υλικό: Χαρτί σχεδίασης, μαρκαδόροι

4. Άξονες περιγραφής μέσω διαφοροποιημένης διδασκαλίας

Τίτλος: Λίστες-ημερολόγια εργασιών

Κατάλληλο για:	Ετοιμότητα	Περιεχόμενο
	Ενδιαφέροντα	Διαδικασία
	Μαθησιακή προτίμηση	Τελικό προϊόν

Τι είναι και για ποιους στόχους αξιοποιείται: Πρόκειται για εξατομικευμένες λίστες δραστηριοτήτων/ ασκήσεων που ο/η μαθητής/ριας πρέπει να ολοκληρώσει σε συγκεκριμένο χρόνο, συνήθως σε διάστημα δύο ή τριών εβδομάδων (Tomlinson, 2005).

Πού στηρίζεται θεωρητικά: Τα συγκεκριμένα προγράμματα, είναι συνήθως λίστες ελέγχου με τις εργασίες που έχουν να κάνουν οι μαθητές. Η διαφοροποίηση του μαθησιακού προφίλ αντικατοπτρίζεται στα διαφορετικά μέσα που χρησιμοποιούν οι μαθητές να εκφράσουν τις εργασίες τους. Για κάθε είδος παραγόμενου προϊόντος δίνονται οδηγίες για να εξασφαλιστεί η ποιότητα σχετικά με την κατάκτηση των στόχων της ενότητας και την απόκτηση συγκεκριμένων δεξιοτήτων. Διαφοροποιείται η μορφή τους ανάλογα με την ηλικία και τις δεξιότητες των μαθητών. Μπορεί να αποτελούνται από λέξεις ή φράσεις – κλειδιά ή εναλλακτικά από εικονίδια που έχουν κάποια σημασία για το μαθητή. Στο ατομικό πρόγραμμα δουλειάς μπορεί να εισαχθούν και άλλες παράμετροι, όπως η σημασία της κάθε εργασίας (υψηλή, μέτρια, χαμηλή) ή ο όγκος δουλειάς για να ολοκληρωθεί (λίγη, πολύ δουλειά κλπ.). Αυτό μπορεί να γίνει με τη χρήση χρωματικής κωδικοποίησης (κόκκινο χρώμα για τις δύσκολες, πράσινο για τις εύκολες και μη απαιτητικές εργασίες).

Πώς υλοποιείται: Οι μαθητές καλούνται σε ένα καθορισμένο χρονικό διάστημα να ολοκληρώσουν μια προσωπική λίστα εργασιών, που έχει σχεδιάσει γι' αυτούς ο εκπαιδευτικός.

Ο εκπαιδευτικός :

- Δημιουργεί το ημερήσιο πρόγραμμα εργασιών και δραστηριοτήτων στις οποίες θα απασχολείται ο μαθητής για διάστημα δύο-τριών εβδομάδων
- Δίνει ειδικές οδηγίες για κάθε εργασία, που καλείται ο μαθητής να εκπονήσει
- Επιτρέπει στο μαθητή να καθορίζει τη σειρά, με την οποία θα εκτελέσει τις εργασίες και τις δραστηριότητες
- Ορίζει το συγκεκριμένο χρονικό διάστημα (ημερήσια, εβδομαδιαία, κ.λπ), για το οποίο ο μαθητής θα απασχολείται με τις συγκεκριμένες δραστηριότητες που αναφέρονται στη λίστα εργασιών.
- Κατά την διάρκεια της εκπόνησης των εργασιών απ' τους μαθητές, καθοδηγεί βοηθά και παρακολουθεί την πρόοδο τους ως προς την επιτέλεση

- Διδάσκει ξεχωριστά σε μικρές ομάδες μαθητών, που αντιμετωπίζουν συγκεκριμένη δυσκολία με τα καθήκοντα που τους ανατέθηκαν ή κατά την κατάκτηση της δεξιότητας¹.

Οι δύο σημαντικότερες διδακτικές αρχές που πρέπει να λαμβάνονται υπόψη κατά τη δημιουργία ενός ατομικού προγράμματος εργασίας: α. η δομή: η διάταξη των εργασιών θα πρέπει να ακολουθεί μια λογική σειρά (πρώτα οι δύσκολες, μετά οι πιο απαιτητικές σε χρόνο κλπ.). β. η οπτική διαύγεια: οι πληροφορίες του προγράμματος πρέπει να είναι ξεκάθαρες και οικείες στους μαθητές. Η αναγνώριση των βημάτων εργασίας ή άλλες παράμετροι που έχουν ενσωματωθεί (πχ. όγκος δουλειάς, χρόνος που απαιτείται κλπ.) να γίνεται εύκολα και με επιτυχία.

Ομαδοποίηση: Οι δραστηριότητες σχεδιάζονται για τις ανάγκες του/της μαθητή/ριας επομένως προορίζεται για ατομική εργασία. Ωστόσο, είναι ζητούμενο η εργασία αυτή να γίνεται σε μικρές ομάδες που παρουσιάζουν ομοιογένεια στις εκπαιδευτικές τους ανάγκες γι' αυτό υπάρχουν δραστηριότητες ατομικής εργασίας, δραστηριότητες σε μικρή ομάδα ή με συμμαθητή/συμμαθήτρια και δραστηριότητες μαζί με τον εκπαιδευτικό.

Απαιτούμενο υλικό: Προσωπική ατζέντα

Παράδειγμα 1: *Ημερολόγιο για τον/την..... Μέρες.....*

Δουλεύω με:	Δραστηριότητες	Οδηγίες	Μέρα
Μόνος/η μου ☐			
Με συμμαθητή/-ρια ☐			
Με ομάδα ☐			
Με τον/την εκπαιδευτικό ☐			

¹http://ed.prosvasimo.gr/docs/odigos_diaforopoiisis/POLYANAPHRIES/%CE%95%CE%BD%CE%BF%CF%80_CE%BF%CE%B4%CE%B7%CE%B3_%CE%94%CE%B9%CE%B1%CF%86%CE%BF%CF%81%CE%BF%CF%80_%CF%80%CE%BF%CE%BB%CE%BB%CE%B1%CF%80%CE%BB%CE%AD%CF%82_%CE%B1%CE%BD%CE%B1%CF%80.pdf

Παράδειγμα 2: Στη συνέχεια οι διαφορετικές ικανότητες αλλά και μαθησιακές ανάγκες του μαθητή λαμβάνονται υπόψη και γίνεται διαφοροποίηση ως προς την ετοιμότητα, τα ενδιαφέροντα, το μαθησιακό προφίλ και την προηγούμενη γνώση του μαθητή

Ατομικό πρόγραμμα μαθητή

	1 ^ο δεκαπενθήμερο	2 ^ο δεκαπενθήμερο
Παιδί Α΄	Πρόσθεση-Αφαίρεση -20	
Παιδί Β΄	Να γράφει προτάσεις Να μην ενώνει λέξεις	
Παιδί Γ΄	(Άριστος μαθητής) Προβλήματα μαθηματικών	
Παιδί Δ΄	Δυσκολίες με βάση το τελευταίο διαγνωστικό	
Παιδί Ε΄	

Αναφορές:

Tomlinson, C. (2005). How to differentiate instruction in mixed-ability classrooms (2nd ed.). NJ: Pearson, Merrill Prentice Hall.

5. Άξονες περιγραφής στρατηγικών διαφοροποιημένης διδασκαλίας

Τίτλος: Εξερευνήσεις με ενδιαφέρον

Κατάλληλο για:	Ετοιμότητα	Περιεχόμενο
	Ενδιαφέροντα	
	Μαθησιακή προτίμηση	
		Διαδικασία
		Τελικό προϊόν

Τι είναι:

Ο εκπαιδευτικός είναι δυνατό να προσαρμόσει το πρόγραμμα σπουδών με βάση τα ενδιαφέροντα των μαθητών. Αυτό μπορεί να γίνει δίνοντας στους μαθητές πολλαπλές οδούς εξερεύνησης σε ένα συγκεκριμένο θέμα ενδιαφέροντος. Οι οδοί εξερεύνησης θα μπορούσαν να είναι: αφήγηση (παρουσιάζοντας μια ιστορία), μαθηματική λογική (χρησιμοποιώντας αριθμούς-ποσότητες), θεμελιώδης-ιστορική (εξετάζοντας την ετυμολογία ή τη φιλοσοφία), αισθητική (εστιάζοντας σε αισθητηριακά χαρακτηριστικά), πειραματική (αξιοποιώντας το εργαστήριο) (Tomlinson, 2017).

Πού στηρίζεται θεωρητικά:

Διαμορφώνοντας ένα εκπαιδευτικό περιβάλλον που να αναδεικνύει και να αξιοποιεί τα διαφορετικά ενδιαφέροντα των μαθητών παρέχουμε τη δυνατότητα στους μαθητές να οικοδομήσουν τη δική τους πορεία προς τη μάθηση και να μάθουν τόσο από την αυτόνομη προσπάθεια όσο και από τη δύναμη της συνεργασίας και της αλληλεπίδρασης (Tomlinson & Allan, 2000).

Πώς υλοποιείται:

- Αρχική διερεύνηση των ενδιαφερόντων των μαθητών
➡ Δίνουμε στους μαθητές ένα ερωτηματολόγιο όπου διερευνούμε γενικά τα ενδιαφέροντά τους
- Συγκεκριμένη διερεύνηση των ενδιαφερόντων των μαθητών στο πλαίσιο μιας συγκεκριμένης διδακτικής ενότητας.
➡ Δίνουμε στους μαθητές ερωτηματολόγιο για να διερευνήσουμε πιο εστιασμένα το ενδιαφέρον τους σε κάποιο συγκεκριμένο μάθημα.

Αφού διερευνήσουμε το ενδιαφέρον των μαθητών, τους παρέχουμε υλικό και τους ενθαρρύνουμε να εξερευνήσουν σε βάθος τον τομέα ενδιαφέροντος τους.

Παράδειγμα:

Για να διερευνήσουμε αρχικά τα ενδιαφέροντα των μαθητών τους δίνουμε ένα ερωτηματολόγιο.

- ➔ Μετά το σχολείο μου αρέσει να
- ➔ Μετά το σχολείο δεν μου αρέσει.....
- ➔ Μου αρέσει να.....
- ➔ Το αγαπημένο μου μάθημα είναι
- ➔ Το αγαπημένο μου άθλημα είναι.....
- ➔ Είμαι πολύ καλός σε
- ➔ Θα ήθελα βοήθεια με.....
- ➔ Το μάθημα περνάει ευχάριστα όταν
- ➔ Δυσκολεύομαι

Για να διερευνήσουμε τα ενδιαφέροντα των μαθητών στο πλαίσιο μιας συγκεκριμένης διδακτικής ενότητας, για παράδειγμα στη 5^η Ενότητα της Γλώσσας : «**ΣΥΖΗΤΩΝΤΑΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΡΓΑΣΙΑ ΚΑΙ ΤΟ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ**» τους ζητάμε να συμπληρώσουν το παρακάτω:

Ταξινομήστε τα ενδιαφέροντά σας από το 1 έως το 6 (περισσότερο σε λιγότερο) σχετικά με το τι θέλετε να μάθετε για τη συγκεκριμένη ενότητα:

- ➔ Τα επαγγέλματα και την εργασία σήμερα.
- ➔ Τα επαγγέλματα και την εργασία παλιότερα.
- ➔ Τους βαθμούς των επιθέτων.
- ➔ Το β' συνθετικό των σύνθετων λέξεων.
- ➔ Τους βαθμούς των επιθέτων.
- ➔ Την οργάνωση και συνοχή της περιγραφής και της αφήγησης.
- ➔ Την συλλογή υλικού και να σύνθεση μιας απλής εργασίας.

Στη συνέχεια κατευθύνουμε σε ομάδες τους μαθητές να εξερευνήσουν τον τομέα ενδιαφέροντος τους σχετικά με την προς διδασκαλία ενότητα και να παρουσιάσουν στην τάξη το υλικό τους.

Τα παραδείγματα που ακολουθούν αναφέρονται στη θεματική ενότητα “Ο Χρυσός αιώνας” (κεφ. 20-24), στην Ιστορία της Δ΄ τάξης². Ως προς τη διαφοροποίηση της ετοιμότητας, γίνεται ταίριασμα του υλικού ή της πληροφορίας που θα λάβει ο μαθητής με την ικανότητά του να το διαβάξει και να το κατανοεί. Επιπλέον, πρέπει να εξασφαλιστεί ότι η πρόσβαση του μαθητή στα υλικά και τις ιδέες, θα ταιριάζει με το δικό του συλ μάθησης. Να γίνει δηλαδή διαφοροποίηση ως προς το μαθησιακό προφίλ του μαθητή.

- *Ερωτηματολόγιο ετοιμότητας*

Τι μπορείτε να μας πείτε σχετικά με την κλασική Αθήνα;

- 1 Σε ποια χώρα είναι η Αθήνα;
- 2 Τι σημαίνει “Πολιτισμός”;
- 3 Δώσε μερικά παραδείγματα διαφορετικών Πολιτισμών.
- 4 Ονόμασε μερικούς διάσημους αρχαίους Αθηναίους.
- 5 Πολλά πράγματα στη χώρα μας προήλθαν από την κλασική Αθήνα. Ποια γνωρίζεις

- *Ερωτηματολόγιο Ενδιαφερόντων*

Τι θέλεις να μάθεις σχετικά με την κλασική Αθήνα;

Υπάρχουν μερικά θέματα που θα μελετήσουμε στη θεματική ενότητα για την κλασική Αθήνα. Θέλω να γνωρίζω τι επιθυμείς περισσότερο να μάθεις. Αρίθμησε τις προτιμήσεις σου από το 1 ως το 8. Να σιγουρευτείς ότι το 1 είναι η πιο σημαντική σου προτίμηση και το 8 η λιγότερο επιθυμητή.

Πολίτευμα

Καθημερινή ζωή/ ασχολίες των κατοίκων

Κοινωνικές τάξεις

Γράμματα/ σημαντικοί άνθρωποι των γραμμάτων

Τέχνες/ σημαντικοί άνθρωποι των τεχνών

Επιστήμες/ σημαντικοί άνθρωποι των επιστημών

Αρχιτεκτονική/ μνημεία

Ρόλος ανδρών/ γυναικών

²Παπαδοπούλου, Μ.Θ. (2014). Διαφοροποιημένη Διδασκαλία και Προγράμματα Σπουδών- Μια πρόταση αποτελεσματικής συνεκπαίδευσης ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΕΠΙΚΑΙΡΟΤΗΤΑ, τόμος Β, τεύχος 3, 30-46

- *Ερωτηματολόγιο μαθησιακού προφίλ*

Πώς σου αρέσει να μαθαίνεις;

1. Μελετώ καλύτερα όταν έχει ησυχία.
2. Μπορώ να αγνοώ τη φασαρία που κάνουν οι άλλοι όταν μιλάνε.
3. Μου αρέσει να δουλεύω σε θρανίο ή τραπέζι.
4. Μου αρέσει να δουλεύω στο πάτωμα.
5. Εργάζομαι σκληρά για τον εαυτό μου.
6. Εργάζομαι σκληρά για τους γονείς μου ή τον δάσκαλό μου.
7. Θα δουλέψω πάνω σε μια εργασία μέχρι να την ολοκληρώσω, ότι και να γίνει.
8. Μερικές φορές αγχώνομαι με μια εργασία και δεν την ολοκληρώνω.
9. Όταν ο δάσκαλος μου αναθέτει μια εργασία, θέλω να μου δείξει ακριβώς τα βήματα που θα κάνω για να την ολοκληρώσω.
10. Όταν ο δάσκαλος μου δίνει μια εργασία, μου αρέσει να σχεδιάζω μόνος μου τα βήματα για να την ολοκληρώσω.
11. Μου αρέσει να εργάζομαι μόνος μου.
12. Μου αρέσει να εργάζομαι σε ζευγάρια ή σε ομάδες.
13. Μου αρέσει να έχω απεριόριστο χρόνο για να ολοκληρώσω μια εργασία.
14. Μου αρέσει να έχω συγκεκριμένο χρόνο για να ολοκληρώσω μια εργασία.
15. Μου αρέσει να μαθαίνω κινούμενος και ενεργώντας.
16. Μου αρέσει να μαθαίνω καθισμένος στο θρανίο μου.

Αναφορές:

Tomlinson, C.A. (2017). Planning Lessons Differentiated by Interest. In: How to Differentiate Instruction in Academically Diverse Classrooms. Alexandria, VA: ASCD.

Παπαδοπούλου, Μ.Θ. (2014). Διαφοροποιημένη Διδασκαλία και Προγράμματα Σπουδών- Μια πρόταση αποτελεσματικής συνεκπαίδευσης. ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΕΠΙΚΑΙΡΟΤΗΤΑ, τόμος Β, τεύχος 3, 30-46

6. Άξονες περιγραφής στρατηγικών διαφοροποιημένης διδασκαλίας

Τίτλος: Κάρτες Απάντησης

Κατάλληλο για:	Ετοιμότητα	Περιεχόμενο
	Ενδιαφέροντα	Διαδικασία
	Μαθησιακή προτίμηση	Τελικό προϊόν

Τι είναι: Πρόκειται για κάρτες, στις οποίες αναγράφεται μια ερώτηση και τους πιθανούς τρόπους απάντησης (γραπτή, σχεδίαση, λίστα, συνέντευξη, γραφικός οργανωτής κλπ.). Με τις κάρτες εργασίας, επιτρέπεται στους μαθητές να επιλέξουν τη δραστηριότητα με την οποία θα ασκηθούν και να δείξουν τι έχουν μάθει, αλλά επιτρέπεται και στην εκπαιδευτικό να οργανώσει σε επίπεδα τις δραστηριότητες.

Κάρτες που σηκώνουν ΟΛΟΙ οι μαθητές για να απαντούν σε ΟΛΕΣ τις ερωτήσεις -αυξάνουν τη συμμετοχή των μαθητών -οι μαθητές μαθαίνουν από τους συμμαθητές τους -ο δάσκαλος παρακολουθεί την κατανόηση όλων των μαθητών.

Πού στηρίζεται θεωρητικά:

Διαμορφώνοντας ένα εκπαιδευτικό περιβάλλον που να αναδεικνύει και να αξιοποιεί τα διαφορετικά ενδιαφέροντα των μαθητών παρέχουμε τη δυνατότητα στους μαθητές να οικοδομήσουν τη δική τους πορεία προς τη μάθηση και να μάθουν τόσο από την αυτόνομη προσπάθεια όσο και από τη δύναμη της συνεργασίας και της αλληλεπίδρασης (Tomlinson & Allan, 2000).

Πώς υλοποιείται:

Ο/ η εκπαιδευτικός φτιάχνει κάρτες απάντησης ανάλογα με τις ερωτήσεις που θα θέλει να θέσει στους μαθητές. Ο/ Η εκπαιδευτικός δημιουργεί τις κάρτες σε σχέση με τη δραστηριότητα ή το μάθημα. Προτείνεται να έχουν την μορφή καρτών τράπουλας και να είναι σχεδιασμένες με έντονα χρώματα. Είναι βασικό να είναι σύντομες απαντήσεις ή να είναι μονολεκτικές.

Παράδειγμα:

x	+
:	-

Μαθηματικές πράξεις

2	+	3
=	8	5

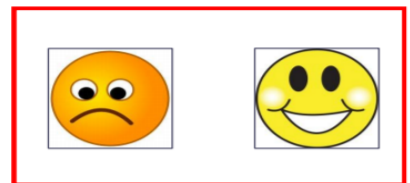
νομοθετική
εκτελεστική
δικαστική

.	!
,	;

Στίξη

ΟΥ	ΕΠΙΘ	Ρ
ΣΥΝΔ	ΕΠΙΡ	ΠΡΟΘ

Μέρη του Λόγου

A	B
Γ	Δ

Κάρτες πολλαπλών επιλογών

Συμφωνώ
Διαφωνώ

Σωστό
Λάθος

ΝΑΙ
ΟΧΙ

ΚΑΡΤΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΗΣ

Αναφορές:

1. Tomlinson, C.A., Allan, S.D. (2000). Leadership for Differentiating Schools & Classrooms. ASCD.
2. http://prosvasimo.iep.edu.gr/docs/pdf/Epimorfwsh_2017/%CE%94%CE%99%CE%91%CE%A6%CE%9F%CE%A1%CE%9F%CE%A0%CE%9F%CE%99%CE%97%CE%A3%CE%97%20%CE%9C%CE%9F%CE%A5%CE%A4%CE%91%CE%92%CE%95%CE%9B%CE%97%CE%A3.pdf

7. Άξονες περιγραφής στρατηγικών διαφοροποίησης της διδασκαλίας

Τίτλος: Τρίλιζα Think-Tac-Toe

Κατάλληλο για:

Ετοιμότητα
Ενδιαφέροντα
Μαθησιακή προτίμηση

Περιεχόμενο
Διαδικασία
Τελικό προϊόν

Τι είναι και για ποιους στόχους αξιοποιείται:

Η στρατηγική Think-Tac-Toe (τη συναντάμε και Tic-Tac-Toe) χρησιμοποιεί τη θεωρία της Πολλαπλής Νοημοσύνης του Howard Gardner προκειμένου οι μαθητές να επιλέξουν οι ίδιοι, μέσα από μια ποικιλία δραστηριοτήτων, τον τρόπο με το οποίο θα επιδείξουν αυτό που γνώρισαν, κατανόησαν και μπορούν να κάνουν. Το πρώτο βήμα είναι να προσδιοριστούν οι μαθητικοί στόχοι, τα αποτελέσματα και να συνδεθούν με το Πρόγραμμα Σπουδών. Τότε δημιουργείται το Think-Tac-Toe με τη μορφή πίνακα εννέα τετραγώνων – με τη μορφή τρίλιζας – όπου κάθε τετράγωνο προσδιορίζει μία εργασία ή ένα μαθητικό προϊόν το οποίο συνδέεται με μία από τις νοημοσύνες του Gardner. Η τρίλιζα είναι ένας πίνακας εννέα κελιών, στα οποία ο εκπαιδευτικός τοποθετεί διαφορετικές δραστηριότητες. Εστιάζει σε ένα μάθημα, μια ενότητα ή ένα κεφάλαιο και μπορεί να προσαρμοστεί για τη διδασκαλία διαφορετικών αντικειμένων. Η τρίλιζα αξιοποιείται ως δραστηριότητα επεξεργασίας ή αξιολόγησης παρέχοντας στους μαθητές επιλογές και μεταβιβάζοντας την ευθύνη της μάθησης στους ίδιους. Παρέχει ευκαιρίες στους μαθητές να επεξεργαστούν τη νέα γνώση με διαφορετικούς τρόπους και να επιλέξουν τον τρόπο με τον οποίο θα εκφράσουν τι ξέρουν.

Πού στηρίζεται θεωρητικά:

Στηρίζεται στη θεωρία των επιλογών από τους μαθητές, ένα από τα δομικά συστατικά της φιλοσοφίας της διαφοροποιημένης διδασκαλίας. Η δυνατότητα επιλογών θεωρείται απαραίτητη για την ανταπόκριση στις ανάγκες όλων των μαθητών, την κινητοποίηση και την ενίσχυση των κινήτρων.

Πώς υλοποιείται: Η προετοιμασία αποτελεί βασικό στοιχείο της επιτυχίας αυτής της μεθόδου και διαδραματίζει βασικό ρόλο στη διεξαγωγή του. Αρχικά ο/η εκπαιδευτικός πρέπει να επιλέξει το κείμενο ή το βιβλίο φροντίζοντας να είναι κάποιο σύντομο και περιεκτικό σε νόημα βιβλίο που θα λειτουργήσει θετικά στην ανάπτυξη της συζήτησης. Στη συνέχεια ο/η εκπαιδευτικός προετοιμάζει τις ερωτήσεις της συζήτησης δίνοντάς στους μαθητές ένα εύλογο διάστημα να προετοιμαστούν και οι ίδιοι μελετώντας τις ερωτήσεις. Όλες οι δραστηριότητες αναφέρονται στο ίδιο θέμα από διαφορετική οπτική προκειμένου να έχουν οι μαθητές τη δυνατότητα επιλογής ανάλογα με τις νοημοσύνες στις οποίες μπορούν να αποδώσουν καλύτερα. Το ζητούμενο είναι κάθε μαθητής να

επιλέξει τρία τετράγωνα και να δεσμευτεί για την υλοποίηση του έργου που αναφέρουν σε ένα ορισμένο χρονικό διάστημα. Στην ολοκλήρωση των δραστηριοτήτων ο μαθητής έχει κάνει «τρίλιζα».

Ο εκπαιδευτικός για να σχεδιάσει μία τρίλιζα ακολουθεί τα παρακάτω βήματα:

1. Επιλέγει έναν ή δύο μαθησιακούς στόχους, στους οποίους θα εστιάσει η διδασκαλία.
2. Σχεδιάζει εννιά διαφορετικές δραστηριότητες και τις τοποθετεί σε πλαίσια έτσι ώστε οι μαθητές να απαντούν στους ίδιους μαθησιακούς στόχους, έννοιες-κλειδιά και δεξιότητες με όποιο τρόπο κι αν κάνουν τρίλιζα.
3. Μπορεί να διαφοροποιήσει τις δραστηριότητες με έναν από τους παρακάτω τρόπους:
 - Ως προς τη μαθησιακή ετοιμότητα: Αξιοποιεί τη ταξινόμια του Bloom για να δημιουργήσει δραστηριότητες χαμηλότερου ή υψηλότερου γνωστικού επιπέδου επεξεργασίας. Οι δραστηριότητες μπορούν να ανταποκρίνονται σε όλα ή ορισμένα από τα παρακάτω επίπεδα: Γνώση, κατανόηση, εφαρμογή, ανάλυση, σύνθεση, αξιολόγηση, δημιουργία.
 - Ως προς τα ενδιαφέροντα: Επιλέγει δύο ή τρία κυρίαρχα ενδιαφέροντα των μαθητών για να προσαρμόσει τις δραστηριότητες (διαδίκτυο και μέσα κοινωνικής δικτύωσης, αθλήματα, παιχνίδια, ταινίες)
 - Ως προς το μαθησιακό προφίλ: Αξιοποιεί τους τύπους της πολλαπλής νοημοσύνης του Gardner. Μπορεί να χρησιμοποιήσει όλους ή ορισμένους από τους παρακάτω τύπους μαθησιακής προτίμησης: Γλωσσικός, Οπτικο-χωρικός, λογικο-μαθηματικός, κιναισθητικός, νατουραλιστικός, μουσικός, ενδοπροσωπικός ή διαπροσωπικός τύπος. Εκτός από την κλασική μορφή της τρίλιζας, ο εκπαιδευτικός μπορεί να επιλέξει μία από τις παρακάτω παραλλαγές:
 - **Τρίλιζα με σημαντικό κεντρικό πλαίσιο.** Ο εκπαιδευτικός επιλέγει μία δραστηριότητα, την οποία θεωρεί ιδιαίτερα σημαντική και την τοποθετεί στο κεντρικό πλαίσιο ζητώντας από τους μαθητές να κάνουν τρίλιζα περνώντας από το κέντρο.
 - **Τρίλιζα με ελεύθερη επιλογή.** Σ' αυτή την τρίλιζα, το κεντρικό πλαίσιο δεν περιλαμβάνει μία δραστηριότητα αλλά ορίζεται ως πλαίσιο ελεύθερης επιλογής. Μ' αυτόν τον τρόπο κάθε μαθητής, που περνάει από το κέντρο, θα μπορεί να επιλέξει οποιαδήποτε άλλη δραστηριότητα ανεξάρτητα από τη θέση της στο πλέγμα.
 - **Τρίλιζα-σταυρός.** Ο εκπαιδευτικός ανάλογα με το εύρος των στόχων και τις επιλογές που θέλει να δώσει στους μαθητές, μπορεί να δημιουργήσει μία τρίλιζα με λιγότερα πλαίσια, έτσι ώστε να δώσει στους μαθητές του τη δυνατότητα να κάνουν τρίλιζα μόνο οριζόντια ή κάθετα.

Ομαδοποίηση: Οι μαθητές εργάζονται ατομικά, σε ζεύγη ή μικρές ομάδες.

Απαιτούμενο υλικό: Φύλλο εργασίας στο οποίο να παρουσιάζεται η τρίλιζα, κείμενο, χαρτιά σημειώσεων, μολύβια.

Think-Tac-Toe με θέμα ένα λογοτεχνικό κείμενο/διήγημα

Παράδειγμα: Γνωστικό αντικείμενο: **Λογοτεχνία (Α' γυμνάσιου)** Κείμενο: **Τα κόκκινα λουστρίνια³**

Η παρακάτω τρίλιζα προτείνεται για τη διαφοροποίηση της επεξεργασίας ως προς τη μαθησιακή προτίμηση της παραλογής «Τα κόκκινα λουστρίνια». Οι μαθητές πρέπει να επιλέξουν τις δραστηριότητες τους κάνοντας τρίλιζα. Οι δραστηριότητες ανταποκρίνονται στον γλωσσικό, στο οπτικο-χωρικό και στον κιναισθητικό τύπο νοημοσύνης.

➔ Συμπληρώστε τρία τετράγωνα οριζόντια, κάθετα ή διαγώνια.

ΤΡΙΛΙΖΑ		
<p>Ζωγράφισε την κόρη του δασκάλου, όπως την φαντάζεσαι, στην αρχή και στο τέλος της ιστορίας.</p>	<p>Σχεδιάστε τα σκηνικά του διηγήματος με τη μορφή διαγράμματος ώστε να φαίνεται η σταδιακή εξέλιξη των σκηνών. Μπορείτε να εισάγεται μικρά επεξηγηματικά κείμενα.</p>	<p>Αναπαραστήσετε σε χαρτί μέτρου την εξέλιξη της ιστορίας χρησιμοποιώντας φωτογραφίες από περιοδικά ή από δικά σας σχέδια. Εισάγεται σημαντικές φράσεις ή γεγονότα.</p>
<p>Γιατί το νεαρό τσαγκαρόπουλο χάρισε τελικά τα κόκκινα γοβάκια στην αδελφή του;</p>	<p>Σε ποια σημεία του διηγήματος γίνονται φανερά τα αισθήματα του μικρού βιοπαλαιστή για την κόρη του δασκάλου;</p>	<p>Σχολιάστε την τελευταία παράγραφο του κειμένου. Γιατί ο ήρωας είναι στο τέλος «πιο μεστωμένος»;</p>
<p>Φανταστείτε ότι είστε ο μικρός βιοπαλαιστής. Γράψτε ένα μικρό ποίημα που να εξομολογήστε τον έρωτα σας στην κόρη του δασκάλου</p>	<p>«Τι θα συνέβαινε αν...» Δώστε γραπτά μια άλλη εξέλιξη στο διήγημα, υποθέτοντας, για παράδειγμα, ότι ο νεαρός χαρίζει τελικά τα γοβάκια στην κόρη του δασκάλου.</p>	<p>Επιλέξτε ένα απόσπασμα από το διήγημα και διαβάστε το σε ένα συμμαθητή σας. Στη συνέχεια αφηγηθείτε προφορικά το απόσπασμα εμπλουτίζοντάς το με δικά σας στοιχεία.</p>

Σχετικές παραπομπές:

Tomlinson, C. A., & Imbeau, M. B. (2010). Leading and managing a differentiated classroom. Alexandria, VA: ASCD

³ <http://ebooks.edu.gr/modules/ebook/show.php/DSGYMA107/391/2590,21865/>

8. Άξονες περιγραφής στρατηγικών διαφοροποιημένης διδασκαλίας

Τίτλος: Μαθησιακό συμβόλαιο

Κατάλληλο για:	Ετοιμότητα	Περιεχόμενο
	Ενδιαφέροντα	Διαδικασία
	Μαθησιακή προτίμηση	Τελικό προϊόν

Τι είναι και πού στηρίζεται θεωρητικά: Τα μαθησιακά συμβόλαια μπορούν να περιέχουν εξίσου “δεξιότητες” αλλά και συστατικά στοιχεία του “περιεχομένου” και είναι πολύ χρήσιμα για τη διαφοροποίηση της διδασκαλίας, αφού τα συστατικά στοιχεία του συμβολαίου μπορούν να διαφέρουν ανάλογα με τις ανάγκες του κάθε μαθητή. Στο μαθησιακό συμβόλαιο ο μαθητής σχεδιάζει τις δράσεις του για την εβδομάδα, αποφασίζει ποιες εργασίες θα κάνει στο σχολείο και ποιες στο σπίτι, προγραμματίζει την ύλη που θα δουλέψει και τέλος έρχεται αντιμέτωπος με συνέπειες, αφού γνωρίζει ότι ο δάσκαλος θα του αναθέσει άλλη εργασία, αν δεν τηρήσει το συμβόλαιο, γεγονός που τον καθιστά υπεύθυνο άτομο. Η στρατηγική αυτή παρέχει στους μαθητές τη δυνατότητα να εξερευνήσουν περιοχές ενδιαφέροντος σε βάθος, να αποκτήσουν ανεξαρτησία δουλεύοντας στο σχολικό περιβάλλον και να ικανοποιήσουν την έμφυτη περιέργειά τους για νέα γνώση. Ο εκπαιδευτικός συνυπογράφει με τον μαθητή ένα μαθησιακό συμβόλαιο, έτσι ώστε να του δώσει την ευκαιρία να δεσμευτεί ως προς:

- τους γνωστικούς στόχους, τους οποίους θα προσπαθήσει να κατακτήσει,
- τις συνθήκες υπό τις οποίες θα εργαστεί,
- τον τρόπο με τον οποίο οι κατακτηθείσες δεξιότητες κι ικανότητες θα γενικευτούν και θα εφαρμοστούν στην πράξη
- τον τρόπο με τον οποίο θα αξιολογηθεί απ’ τον μαθητή η κατάκτηση των στόχων που έχουν τεθεί.

Το μαθησιακό συμβόλαιο

- διευκρινίζει τις συνθήκες εργασίας του μαθητή (μπορεί να περιλαμβάνει τη προσδοκώμενη απ’ το μαθητή συμπεριφορά, τα χρονικά όρια, τις εργασίες που θα πρέπει να ολοκληρωθούν, την συμμετοχή του μαθητή στην τάξη)
- ορίζει τις θετικές και αρνητικές συνέπειες απ’ την ολοκλήρωση ή μη των εργασιών
- καθορίζει τα κριτήρια για την επιτυχή ολοκλήρωση του έργου

- περιλαμβάνει τις υπογραφές, τόσο του δασκάλου όσο και του μαθητή⁴

Πώς υλοποιείται: Τα μαθησιακά συμβόλαια αφορούν στην ατομική εργασία, μπορούν να εστιάζουν σε ειδικά προβλήματα για κάθε μαθητή, απελευθερώνουν χρόνο για την εκπαιδευτικό και καλλιεργούν στο μαθητή την προσωπική ευθύνη για τη μάθησή του.

Για να διαφοροποιήσουμε τη διδασκαλία χρησιμοποιώντας τις εξερευνήσεις με ενδιαφέρον ακολουθούμε κάποια βήματα, όπως:

- Ο καθηγητής και ο μαθητής συντάσσουν μια γραπτή συμφωνία, η οποία έχει ως αποτέλεσμα να μπορούν να δουλεύουν οι μαθητές ανεξάρτητα.
- Κάτι τέτοιο βοηθά τους μαθητές να θέτουν καθημερινούς ή εβδομαδιαίους στόχους και να αναπτύσσουν δεξιότητες διαχείρισης αυτών των θεμάτων.
- Βοηθά, επίσης, τον καθηγητή, γιατί με αυτό τον τρόπο παρακολουθεί την πρόοδο κάθε μαθητή.

Παράδειγμα 1⁵:

Μαθησιακό Συμβόλαιο

Για να δείξω τι έχω μάθει για....., θέλω να:(βάλει X)

☐ Γράφω μια αναφορά	☐ Κάνω μια τοιχογραφία
☐ Κάνω μια επίδειξη	☐ Γράφω ένα τραγούδι
☐ Κάνω ένα πείραμα	☐ Σχεδιάσω ένα γραφικό οργανωτή ή σχεδιάγραμμα
☐ Κάνω μια παρουσίαση στον υπολογιστή	☐ Κατασκευάσω ένα μοντέλο
☐ Άλλο.....	

Αυτός θα είναι ένας καλός τρόπος για να δείξω ότι κατανοώ αυτή την έννοια, επειδή.....

Για να κάνω αυτό το project θα χρειαστώ βοήθεια.....

Το σχέδιο δράσης μου είναι

Τα κριτήρια που θα χρησιμοποιηθούν για την αξιολόγηση του τελικού μου προϊόντος είναι.....

Το project μου θα ολοκληρωθεί μέχρι

Υπογραφή μαθητή Ημερ...../...../.....

Υπογραφή εκπ/κού Ημερ...../...../.....

⁴ Tomlinson, C. (1999). The differentiated classroom: Responding to the needs of all learners. Alexandria, VA: ASCD.

⁵ Παπαδοπούλου, Μ.Θ. (2014). Διαφοροποιημένη Διδασκαλία και Προγράμματα Σπουδών- Μια πρόταση αποτελεσματικής συνεκπαίδευσης. ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΕΠΙΚΑΙΡΟΤΗΤΑ, τόμος Β, τεύχος 3, 30-46

Παράδειγμα 2:

Μαθησιακό συμβόλαιο

Για να δείξω τι έχω μάθει για _____, θέλω να

<ul style="list-style-type: none"> ☐ Γράψω μια αναφορά ☐ Κάνω μια επίδειξη ☐ Κάνω ένα πείραμα ☐ Κάνω μια παρουσίαση στον υπολογιστή ☐ Κατασκευάσω ένα μοντέλο 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Κάνω μια τοιχογραφία ☐ Γράψω ένα τραγούδι ☐ Σχεδιάσω έναν γραφικό οργανωτή η σχεδιάγραμμα ☐ Άλλο _____
---	---

Αυτός θα είναι ένας καλός τρόπος για να δείξω ότι κατανοώ αυτή την έννοια επειδή _____

Για να κάνω αυτό το project θα χρειαστώ βοήθεια _____

Το σχέδιο δράσης μου είναι _____

Τα κριτήρια που θα χρησιμοποιηθούν για την αξιολόγηση του τελικού μου προϊόντος είναι _____

Το project μου θα ολοκληρωθεί μέχρι _____

Υπογραφή μαθητή: _____ Ημερ. ___/___/___

Υπογραφή εκπαιδευτικού: _____ Ημερ. ___/___/___

Παράδειγμα 3⁶:

Συνδυασμός Μαθησιακού Συμβολαίου και προτάσεων ανατιθέμενου έργου	
Στ' Δημοτικού Γεωγραφία, κεφάλαια 24-33, Η Ευρώπη	
<p>Διάλεξε μία από τις ακόλουθες προτάσεις σαν τελικό σχέδιο εργασίας για τη μελέτη της Ευρώπης</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Γράψτε και δραματοποιήστε ένα σκετσάκι που να περιγράφει την Ελλάδα. 2. Σχεδιάστε ένα χάρτη που παρουσιάζει τη γεωμορφολογία και τις επιχειρήσεις στην Ελλάδα. 3. Ερευνήστε τις άλλες χώρες της Ευρώπης και βρείτε μια χώρα παρόμοια με την Ελλάδα. 4. Δημιουργήστε ένα τηλεοπτικό παιχνίδι γνώσεων για τις δύο αυτές χώρες και συμπεριλάβετε σ' αυτό όλες τις σημαντικές πληροφορίες γι' αυτές τις χώρες. 5. Επιλέξτε έναν προορισμό σε μία από αυτές τις χώρες και δημιουργήστε έναν ταξιδιωτικό οδηγό γι' αυτόν τον προορισμό. Θα πρέπει να περιλαμβάνει πληροφορίες για ενδιαφέροντα σημεία, φαγητό, καταλύματα, ιστορικές τοποθεσίες και ευχάριστες δραστηριότητες. <p>Μπορείτε να επιλέξετε να εργαστείτε μόνοι σας, με έναν φίλο ή σε μικρή ομάδα για να ολοκληρώσετε ένα από τα παραπάνω σχέδια εργασίας. Όλα τα σχέδια εργασίας πρέπει να προ-εγκριθούν από τον δάσκαλό σας πριν ξεκινήσετε τις εργασίες. Στο σύμβολο που ακολουθεί διευκρινίστε με ποιον (αν συνεργαστείτε) θα δουλέψετε μαζί, ποιο σχέδιο εργασίας έχετε επιλέξει, τι βοήθεια θα χρειαστείτε από το δάσκαλο και το χρόνο που πιστεύετε ότι θα χρειαστείτε για να ολοκληρώσετε το σχέδιο εργασίας.</p>	
Συμβόλαιο Επιλογής Εργασίας	
Όνοματεπώνυμο μαθητή.....	Επιλογή Έργου Νο:
Θα εργαστώ: α) Μόνος	
β) Με συνεργάτη.....	(Όνοματεπώνυμο συνεργάτη)
γ) Με μικρή ομάδα	
Θα ολοκληρώσω το έργο μέχρι τις	
Υπογραφή μαθητή	Υπογραφή Δασκάλου
.....

Αναφορές:

Tomlinson, C. (1999). The differentiated classroom: Responding to the needs of all learners. Alexandria, VA:ASCD.

Παπαδοπούλου, Μ.Θ. (2014). Διαφοροποιημένη Διδασκαλία και Προγράμματα Σπουδών- Μια πρόταση αποτελεσματικής συνεκπαίδευσης ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΕΠΙΚΑΙΡΟΤΗΤΑ, τόμος Β, τεύχος 3, 30-46

⁶ Παπαδοπούλου, Μ.Θ. (2014). Διαφοροποιημένη Διδασκαλία και Προγράμματα Σπουδών- Μια πρόταση αποτελεσματικής συνεκπαίδευσης ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΕΠΙΚΑΙΡΟΤΗΤΑ, τόμος Β, τεύχος 3, 30-46

9. Άξονες περιγραφής μέσω διαφοροποιημένης διδασκαλίας

Τίτλος: Κύβοι ερωτήσεων

Κατάλληλο για:	Ετοιμότητα	Περιεχόμενο	
	<u>Ενδιαφέροντα</u>		Διαδικασία
	Μαθησιακή προτίμηση		Τελικό προϊόν

Τι είναι και για ποιους στόχους αξιοποιείται: Πρόκειται για μια τεχνική που μπορεί να βοηθήσει στη διαφοροποίηση της διδασκαλίας⁷. Διαφοροποίηση της επεξεργασίας. Ετοιμάζουμε τρισδιάστατους κύβους από φελιζόλ ή χαρτόνι. Σε κάθε έδρα του κύβου γράφουμε μια λέξη που αντιστοιχεί σε ένα γνωστικό έργο, όπως: περιγραφή (πες, ονομάτισε, βρες, ανέφερε, περιέγραψε), σύγκριση (βρες το αντίθετο, δώσε ένα παράδειγμα, εξήγησε, γράψε, δώσε τον ορισμό), σύνδεση (φτιάξε, σχεδίασε, ανάπτυξε), ανάλυση (συζήτησε, προετοίμασε, κάνε ένα διάγραμμα), εφαρμογή (πρότεινε, ολοκλήρωσε) και επιχειρηματολογία υπέρ ή κατά (υποστήριξε, πες τη γνώμη σου, διαμόρφωσε), ή άλλες λέξεις κλειδιά. Μπορούμε να ετοιμάσουμε 2-3 κύβους με διαφορετικές λέξεις, που να ανταποκρίνονται σε διαφορετικό επίπεδο γνώσεων, δυσκολίας, ή τρόπου μάθησης. Τα παιδιά παίζουν με τους κύβους σαν ζάρια. Ανάλογα με την πλευρά που τυχαίνουν, πρέπει να απαντήσουν ή σε μια άλλη διασκευή, να παράγουν μια ερώτηση σύγκρισης, ανάλυσης κλπ. Στόχος: Η διατύπωση στοχευμένων, σε διάφορα χαρακτηριστικά και επίπεδα ετοιμότητας των μαθητών, ερωτήσεων και η εξοικείωση και αξιοποίηση σχετικών τεχνικών (π.χ. κύβοι ερωτήσεων) στην καθημερινή διδακτική πράξη.

Πού στηρίζεται θεωρητικά: Η μέθοδος αυτή αναγνωρίζει αλλά και βασίζεται στην σπουδαιότητα της κοινωνικής μάθησης, δίνοντας έμφαση στη συνεργασία και στην αλληλεπίδραση για το κτίσιμο της νέας γνώσης.

Πώς υλοποιείται: Η προετοιμασία αποτελεί βασικό στοιχείο της επιτυχίας αυτής της μεθόδου και διαδραματίζει βασικό ρόλο στη διεξαγωγή του. Δίνονται 3 κύβοι σε κάθε ομάδα: ένας κενός, ένας με διαβαθμισμένες δραστηριότητες με τον ίδιο πυρηνικό στόχο (π.χ. κατανόηση γραπτού) και ένας ακόμη με βάση την ταξινόμια γνωστικών στόχων του Bloom⁸. Προτείνουν τρόπους αξιοποίησής τους σε μια ευέλικτα ομαδοποιημένη τάξη.

Οι ερωτήσεις ή δραστηριότητες φτιάχνονται ως εξής: σε ένα κύβο για ένα μαθητή, σε περισσότερους με δραστηριότητες ανάλογα με τους τύπους νοημοσύνης, ή/και τα ενδιαφέροντα,

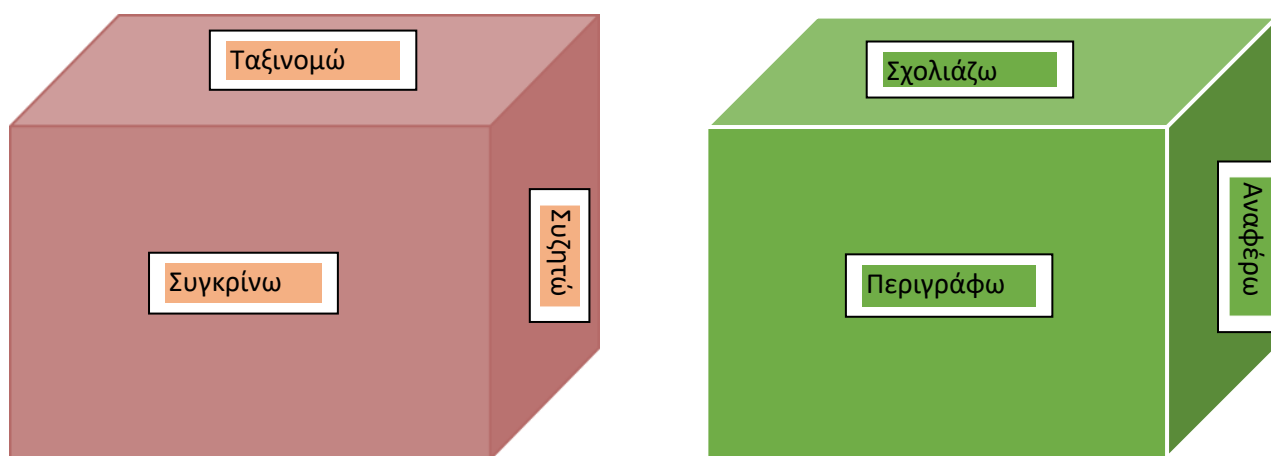
⁷ Cowan, G. & Cowan, E. (1980). Writing. NY: Putman.

⁸ Bloom, B. (1984). Taxonomy of educational objectives: Handbook of the cognitive domain. New York: Longman

διαβαθμισμένες σε διαφορετικούς κύβους για διάφορα επίπεδα πολυπλοκότητας κ.τ.λ. Γράφουμε προτάσεις που ξεκινούν με τα ρήματα του ζαριού και τις μοιράζουμε στις ομάδες. Οι μαθητές κάνουν τις δραστηριότητες που προτείνει η ζαριά τους. Κάθε ομάδα παρουσιάζει τα προϊόντα της.

Απαιτούμενο υλικό: κείμενο, χαρτιά σημειώσεων, μολύβια,

Παράδειγμα: Γνωστικό αντικείμενο: Ιστορία γ' γυμνάσιου

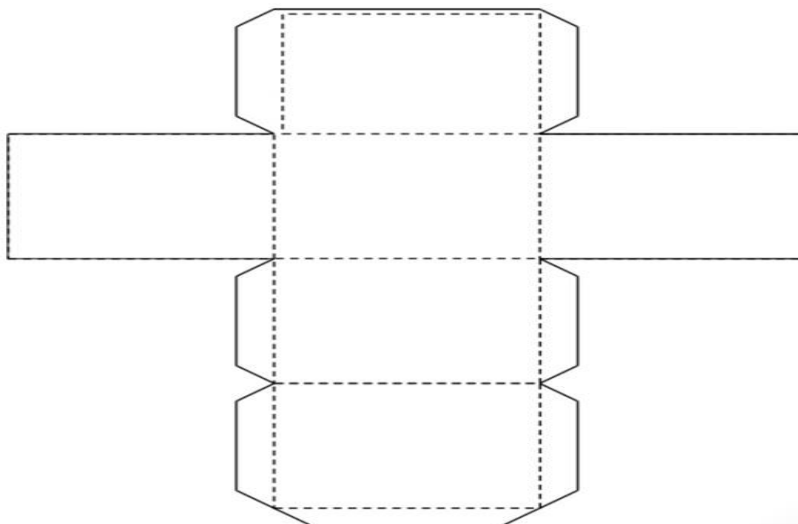

1. Συγκρίνω τις συμμαχίες (Τριπλή συμμαχία και τριπλή συνεννόηση)
2. Περιγράφω τον Α' παγκόσμιο πόλεμο
3. Συζητώ την επιλογή του Ελευθέριου Βενιζέλου να υποστηρίξει τη συμμαχία της Ελλάδας με την Αντάντ
4. Αναφέρω την συμβολή των ΗΠΑ στην έκβαση του Α' παγκοσμίου πολέμου
5. Σχολιάζω τα δυο αντίπαλα στρατόπεδα- μέτωπα
6. Εξηγώ την αφορμή της έναρξης του Α' Παγκοσμίου πολέμου
7. Ερμηνεύω τα αίτια του Α' παγκόσμιου πολέμου
8. Ταξινομώ τις σημαντικότερες ημερομηνίες
9. Αναζητώ πληροφορίες για τον εθνικό διχασμό

Μπορούμε να έχουμε διαφορετικά ζάρια με τις δραστηριότητες προσαρμοσμένες στις διαφορετικές ομάδες.

Κύβοι

Κατασκευή κύβου από φελιζόλ ή χαρτόνι. Σε κάθε έδρα γράφουμε μια λέξη που αντιστοιχεί σε ένα γνωστικό έργο

Περίγραφέ το: κοίτα το αντικείμενο προσεκτικά (χρησιμοποίησε τις αισθήσεις σου)

Σύνδεσέ το: τι σκέψεις σου δημιουργεί; Τι έρχεται στο μυαλό σου όταν το σκέφτεσαι; άνθρωποι; Τόποι; Αντικείμενα; Συναισθήματα;

Ανάλυσέ το: Πες πώς είναι φτιαγμένο. Αν δεν ξέρεις, χρησιμοποίησε την φαντασία σου.

Εφάρμοσέ το: Πες τι μπορείς να κάνεις με αυτό. Πώς μπορεί να χρησιμοποιηθεί;

Επιχειρηματολόγησε υπέρ ή κατά αυτού: Πάρε θέση. Χρησιμοποίησε ότι είδους επιχειρήματα θέλεις – λογικά, ανόητα, κάτι ενδιάμεσο.

Αναφορές:

Bloom, B. (1984). Taxonomy of educational objectives: Handbook of the cognitive domain. New York: Longman

Cowan, G. & Cowan, E. (1980). Writing. NY: Putman.

10. Άξονες περιγραφής μέσω διαφοροποιημένης διδασκαλίας

Τίτλος: Think-Pair-Share

Κατάλληλο για:	<u>Ετοιμότητα</u>	Περιεχόμενο	
	Ενδιαφέροντα		<u>Διαδικασία</u>
	Μαθησιακή προτίμηση		<u>Τελικό προϊόν</u>

Τι είναι και για ποιους στόχους αξιοποιείται:

Το Think-Pair-Share (Σκέψου-Συνεργάσου-Μοιράσου) είναι ένα συνεργατικό μέσο διδασκαλίας. Οι μαθητές εργάζονται σε ζεύγη για να λύσουν ένα πρόβλημα ή για να απαντήσουν σε μία ερώτηση. Το Think-Pair-Share αξιοποιείται για την επεξεργασία ενός θέματος, μίας έννοιας ή για την αξιολόγηση της μάθησης καθώς ο εκπαιδευτικός μπορεί να παρακολουθεί τις συζητήσεις των μαθητών και να παρέχει ανατροφοδότηση. Συμβάλλει στην ενίσχυση της κριτικής σκέψης, της συνεργασίας, των δεξιοτήτων επικοινωνίας και της διαμόρφωσης ιδεών. Οι συζητήσεις σε ζεύγη ενθαρρύνουν τη συμμετοχή των μαθητών στη μαθησιακή διαδικασία, την επικέντρωση της προσοχής σε ένα θέμα και την κατανόηση του υλικού προς μελέτη.

Πού στηρίζεται θεωρητικά:

Στηρίζεται στο σύστημα της αμφίδρομης, διπολικής επικοινωνίας. Οι μαθητές που ανήκουν είτε στο ίδιο είτε σε διαφορετικά επίπεδα μαθησιακής ετοιμότητας μπορούν να εργαστούν μαζί για να καλλιεργήσουν τις δεξιότητές τους, για να αλληλοσυμπληρώσουν ο ένας τον άλλον και να αποκτήσουν αυτοπεποίθηση στην έκφραση των απόψεων τους.

Πώς υλοποιείται:

Ο εκπαιδευτικός μπορεί να εφαρμόσει το Think-Pair-Share ακολουθώντας τα παρακάτω βήματα:

1. Επιλέγει το τρόπο με τον οποίο θα δημιουργηθούν τα ζεύγη (τυχαία, με δική του επιλογή, με επιλογή των μαθητών κ.λπ.).
2. Επιλέγει το υλικό που θα μελετήσουν οι μαθητές/ριες και θέτει την ερώτηση στην οποία θα πρέπει να απαντήσουν.
3. Δίνει χρόνο σε όλους τους μαθητές να σκεφτούν ατομικά.
4. Στη συνέχεια, οργανώνει τους μαθητές/ριες σε ζεύγη και τους δίνει χρόνο να μοιραστούν τις απαντήσεις τους, να τις συνδυάσουν και να επιλέξουν ποιες και με ποιον τρόπο θα παρουσιάσουν στην τάξη.
5. Ο εκπαιδευτικός καλεί τους μαθητές/ριες να μοιραστούν τις απόψεις τους προφορικά σε μία ομαδική συζήτηση στην τάξη, κάνοντας μία γραπτή εργασία ή εκφωνώντας έναν λόγο.

Ομαδοποίηση: Οι μαθητές/ριες εργάζονται πρώτα ατομικά για να σκεφτούν ή να κρατήσουν σημειώσεις για την απάντηση που θεωρούν σωστή και στη συνέχεια ομαδοποιούνται σε ζεύγη για να μοιραστούν, να συζητήσουν και να ολοκληρώσουν την απάντησή τους.

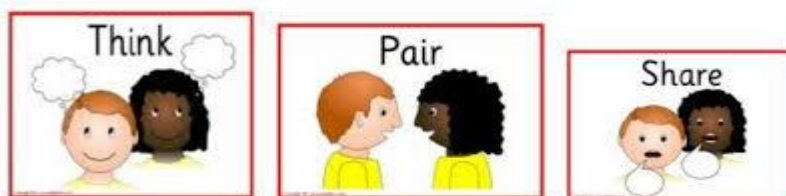
Απαιτούμενο υλικό: Το υλικό προς μελέτη (κείμενο σχολικού βιβλίου, άρθρο, βίντεο κ.λπ.) στο οποίο θα βασιστεί η δραστηριότητα.

Παράδειγμα:

Ιστορία, Γ' γυμνασίου, Κεφάλαιο 1, Ενότητα 1

Το Think-Pair-Share προτείνεται για την διαφοροποίηση της επεξεργασίας του κειμένου «Η εποχή του Διαφωτισμού» ως προς την ετοιμότητα.

- Αρχικά, ο εκπαιδευτικός χωρίζει τους μαθητές σε ζεύγη ομοιογενή ως προς το επίπεδο ετοιμότητας, διαφοροποιώντας το υλικό που θα χρησιμοποιήσει το κάθε ζευγάρι. Τα ζευγάρια που ανήκουν στο χαμηλότερο επίπεδο ετοιμότητας θα μελετήσουν το κείμενο του σχολικού εγχειριδίου ενώ τα ζευγάρια που ανήκουν στο υψηλότερο επίπεδο ετοιμότητας θα μελετήσουν μόνο το υποστηρικτικό υλικό.
- Θέτει την ερώτηση και δίνει περίπου 5 λεπτά χρόνο στους μαθητές να σκεφτούν, να υπογραμμίσουν στο κείμενο ή να κρατήσουν σημειώσεις για την απάντησή τους.
- **ΕΡΩΤΗΣΗ:** Ποιες οι κύριες θέσεις του κινήματος του Διαφωτισμού και Ποιες οι βασικές θέσεις του Διαφωτισμού στην πολιτική; Στη συνέχεια, οι μαθητές σε δυάδες συζητούν τις απαντήσεις τους. Τα ζευγάρια εντοπίζουν τα κοινά και τα διαφορετικά σημεία των απαντήσεών τους, επιλέγουν τον τρόπο με τον οποίο θα καταγράψουν την απάντησή τους (συγγραφή παραγράφου, πίνακας ή λίστα) και τον τρόπο με τον οποίο θα τη παρουσιάσουν.
- Οι μαθητές μοιράζονται με όλη την τάξη τις απαντήσεις τους. Ο εκπαιδευτικός καταγράφει τις απαντήσεις τους στον πίνακα, παρατηρώντας τα κοινά και τα σημεία που διαφοροποιούνται προκειμένου να διευρύνει την κατανόηση και να καταλήξει την τελική ολοκληρωμένη απάντηση.

Αναφορές: Lyman, F. (1981). "The responsive classroom discussion." In Anderson, A. S. (Ed.), *Mainstreaming Digest*. College Park, MD: University of Maryland College of Education.